

Nyhetsbrev juni 2022

Foto: Anna Bengtsson Sahlström, Böteskobben

Intensiv samverkan med samhällsnyttiga resultat

Sommaren är här och inom eSam innebär det att verksamhetsåret lider mot sitt slut, jag vill tacka alla som engagerar sig i den viktiga samverkan mellan de 35 medlemsmyndigheterna. Det har varit ett år med stora utmaningar och delvis nya frågor att hantera, givet världsläget som vi nu befinner oss i. Många myndigheter har fått lägga i en extra växel och i det sammanhanget har eSams medlemmar kunnat utbyta erfarenheter och löst utmaningar tillsammans. En av alla roliga händelser är att eSam växer och blir fler, under året har vi välkomnat 6 nya myndigheter som medlemmar. Det innebär att vi nu spänner över fler sektorer och kan ta in ännu fler perspektiv i samverkansarbetet.

I maj fick vi tillfälle att träffa digitaliseringsminister Khashayar Farmanbar som visade stort intresse för vårt arbete med att hitta alternativ till en digital samarbetsplattform som saknar tredjelandsöverföringar vid t.ex videomöten, dokumenthantering och workshops. Detta är en av flera aktiviteter som påbörjats under året och som fortsätter i någon form nästa verksamhetsår. Det tillkommer även nya aktiviteter med fokus på livshändelser som innebär att utveckla myndighetsgemensamma tjänster med användarnas situation som utgångspunkt. Ofta blir den enskilde sin egen projektledare i olika skeden i livet och det är svårt att veta i vilken ordning olika myndigheter ska kontaktas. Tjänster som byggs med livshändelseperspektivet som utgångspunkt, underlättar för både medborgare och företag.

Jag önskar dig en fin sommar!

Katrin Westling Palm,
ordförande i eSams styrgrupp och generaldirektör på Skatteverket

---

I detta nummer

[Temamöte - kompetensutmaningarna i digitaliseringen](#)
[Årets resultat i snabbformat – ett event för medlemmarna](#)
[Digitaliserbar lagstiftning](#)
[Höjdpunkter från eSams årsmöte den 29 juni](#)
[Tekniska förutsättningar i molntjänster – en uppdatering](#)
[Vägledning för chattbotar och exempelsamling för AI-tillämpningar](#)
[Kalendarium](#)

Temamöte – kompetensutmaningen i digitaliseringen

Att ha rätt kompetens på plats i en organisations digitala transformation är avgörande för arbetet. Det ställer också nya krav på tvärfunktionell kompetens för många grupper: jurister som kan it, kommunikatörer som kan juridik och säkerhet, utvecklare som kan säkerhet med mera. Det kräver både spetskompetens som många organisationer konkurrerar om och bred digitaliseringskompetens hos medarbetare och ledning.

Syftet med temamötet den 16 juni, var att inspirera de 60 deltagarna till nya sätt att ta sig an kompetensförsörjnings-arbetet, men också att ta ett första steg till samverkan om kompetens och att dela med sig av erfarenheter och tips. Deltagarna var också mycket generösa med att dela material. Vi hade bjudit in flera personer att berätta om sina erfarenheter:

- Anna Palmgren och Antonia Trollmåne - om hur digital kompetens blev orden på allas läppar på Arbetsförmedlingen.
- Ulrika Lindhoff, Katarina Hellberg och Mikael Vedin från Skatteverket, presenterar Giggi, ett hack för kompetens

Dessutom fick vi ta del av presentationer från Lantmäteriet - reflektioner om juristens nya roll och från Kronofogden som beskrev sina kompetensutmaningar. I de avslutande diskussionerna hörde vi att behovet av samverkan på området är skriande stort och deltagarna föreslog en fortsättning till hösten.

Temamötet leddes av Kristin Aastrup från Skolverket och Anna Bengtsson Sahlström, eSam kansli.

Årets resultat i snabbformat

I mitten av juni bjöd vi in till ett resultatevent där ett tjugotal av eSams initiativ från det gångna verksamhetsåret, presenterades på löpande band av representanter från våra medlemsmyndigheter. Moderatoren Nader Kouri, ledde presentationen.

Mötet som hölls hos Arbetsförmedlingen i Solna, lockade cirka 100 deltagare från eSams medlemmar och live-streamades för dem som var förhindrade att vara på plats.

- Vi ville lyfta fram allt bra som har gjorts i de olika aktiviteterna i år och fira goda resultat” säger Sofia Ekelöf, eSams kanslichef. Vi gjorde ett urval på cirka 20 initiativ där deltagare i de olika initiativen kort presenterade resultaten från scenen.

Peter Hammar från Tullverket, var en av dem: - Jag beskrev tillsammans med Katarina Lind från Bolagsverket, det omfattande arbetet med pseudonymisering. Vi har haft förmånen att arbeta tvärfunktionellt med jurister och arkitekter för att ta fram en vägledning som nu ska publiceras. Det var ett bra format för att dela med oss av vårt jobb på, och vår moderator Nader Kouri, hjälpte till att få fram budskapet på ett enkelt sätt.

Verksamhetsberättelsen för 2021/2022, där vi beskriver resultat från samtliga aktiviteter det gångna verksamhetsåret publiceras inom kort på esamverka.se.

Digitaliserbar lagstiftning

En ständigt aktuell fråga är hur lagstiftningen kan göras mer digitaliseringsvänlig. På ett temamöte den 9 juni fick rättschefer och andra jurister ta del av DIGGs och Skatteverkets pågående arbete om just det. **Louise Wikström** och **Jens Tiensuu** från DIGG berättade dels om de nordiska samarbeten som DIGG deltar i och dels om arbetet på EU-nivå.

OECD har gett ut flera rapporter och DIGG planerar en vägledning för att åstadkomma digitaliseringsvänliga regelverk samt en vägledning inom automationsvänliga regelverk. Det planeras också en datadriven behovsinventering avseende författningsändringar.

Peter Lindholm och **Tomas Algotsson** från Skatteverket, presenterade Skatteverkets arbete sedan flera år, med programmerbar lagstiftning (Rules of Code) som är en metod för att skapa och publicera rättsregler och tolkningen av dem. Reglerna ska vara både maskinläsbara och läsbara för människor. Skatteverket ser höga samhällsvinster och en högre rättslig kvalitet. Skatteverket har för avsikt att tillhandahålla regelverket i kodad version - snarare än att bygga it-tjänster - kod som andra kan implementera i sina system/tjänster, dvs finnas i kundens miljö. Tillhandahållandet sker inom ramen för Skatteverkets serviceskyldighet. Just nu planeras leverans inom representation och

ombildning av enskild verksamhet i prototypform, men ytterligare områden kan bli aktuella, t.ex. förmåner och moms. På sikt är tanken att det även ska gå att testa rättsregler; logiskt, rättsligt och dess programmerbarhet. Verktuget skulle kunna användas i remissförfarandet för att testa möjliga utfall av föreslagen lagstiftning.

Kodning av juridiska regler är ofta komplext, tolkningsutrymmen och icke-binära bedömningar kan vara utmanande att få ner i kod. Det behöver finnas förutsättningar att ändra när det kommer ny praxis. Tolkningsproblem och skönmässiga bedömningar behöver kunna hanteras, t.ex. genom att tillhandahålla vägledande frågebatterier. Koden bygger även på rättsliga ställningstaganden som Skatteverket gjort och det har framförts kritik bl.a. från akademien, att det blir fråga om ”Soft Law” på ett sätt som inte Skatteverket har rätt att göra. Skatteverket framhåller här att det är viktigt att det finns en valbarhet, dvs. möjlighet för kunden att lägga in kod som genererar en annan bedömning om kunden inte delar Skatteverkets uppfattning. På frågan om detta enbart är möjligt att göra på ny lagstiftning eller även inom den befintliga, tror Skatteverket att det går att komma långt även med befintlig lagstiftning. Det vore också önskvärt om lagstiftaren i större utsträckning, beaktade behovet av digitaliserbar lagstiftning, idag finns inget processteg som naturligt beaktar detta i lagstiftningsprocessen. Ett önskat ”nyläge” är att lagstiftningen är digitaliserbar och möjliggör en smidig digital implementering och användning i en teknisk miljö.

---

eSams årsmöte, punkten för året och starten på nästa

Den 29 juni höll eSams styrgrupp sitt årsmöte och beslutade bland annat en ny [plan för det kommande verksamhetsåret](#), 1 juli 2022 till 30 juni 2023. I planen finns bland annat fortsatta aktiviteter som rör AI (artificiell intelligens), pseudonymisering och innovation – områden som har engagerat eSams medlemmar mycket under året som gått. Planen beskriver också eSams arbete för att gemensamt utveckla fler lösningar för privatpersoner och företag, inte minst vidareutveckling av digitalt stöd för personer som kommer till Sverige från tredjeländ, för att arbeta. Det livshändelsedrivna arbetet måste öka, anser styrgruppen, för att vi ska kunna möta samhällsutmaningarna på ett effektivt sätt.

eSams arbete för att möjliggöra användning av säkra, legala och effektiva molntjänster fortsätter. Det kommande året ska eSam bland annat titta på molntjänster för HR-området där det idag kan vara svårt att hitta lösningar som motsvarar kraven från

offentlig sektor. I slutet av mötet fick styrgruppens deltagare delta på en mässa som presenterade slutresultatet från projekt [Gemensam digital samarbetsplattform för offentlig sektor](#). Det är andra delen av projektet som nu har gått i mål, där fokus har varit att testa lösningar, inklusive federation, samt fördjupa kravbeskrivningarna.

Peter Nordström från Skatteverket berättar: - Hela resan med dSam, som påbörjades för bara ett år sen, är så galen att jag ofta undrar om det är sant. Förutom att vi i den grymma arbetsgruppen har haft så roligt har ju resultatet överträffat alla förväntningar! Vi ser redan nu hur myndigheter inom och utanför eSam använder vårt material för att upphandla och införa digitala samarbetslösningar. dSam har verkligen visat vad samverkan på steroider är för något!

Slutligen beslutade eSams styrgrupp också om flera dokument som arbetsgrupper inom eSam har arbetat fram. Du finner dem på eSams webbplats:

- [Vägledning Pseudonymisering av personuppgifter](#) beskriver vad pseudonymisering är, rättsliga förutsättningar, några exempel från våra medlemmar och frågor att ställa inför och vid genomförande av en pseudonymisering.
- [vägledning Designprinciper och krav för eget utrymme](#), ger ett stöd vid utformning av egna utrymmen.
- [promemoria En modern registerförfattning](#), förslag på hur registerförfattningarna kan moderniseras för att stödja digitaliseringen med bibehållet integritetsskydd. Arbetet har avgränsats till två huvudfrågor: en alltför detaljerad ändamålsreglering samt begränsningar av formerna för utlämnanden.
- [vägledning Innovation i en myndighet](#) anger förmågor för myndigheters arbete med innovation.
- [checklistan Juridik vid användning av AI](#) beskriver vilka rättsliga frågor som behöver beaktas särskilt vid användning av AI.

Uppdatering av tekniska förutsättningar i molntjänster.

En arbetsgrupp med deltagare från åtta myndigheter har uppdaterat promemorian [Tekniska förutsättningar i molntjänster](#). Det har gått lite över ett år sen den första versionen publicerades, och förutsättningarna har förändrats i sådan takt att gruppen bedömde att en uppdatering var nödvändig.

Nytt är bland annat att de principer gruppen anser bör styra myndigheters användande av molntjänster har omarbetats och utökats. Avsnittet om hybridlösningar har utvecklats med bl.a. vart hybrida it-tjänster är på väg.

Daniel Jönsson från Transportstyrelsen, har lett uppdraget med att uppdatera teknikpromemorian: - Även om den primära målgruppen är eSams medlemmar så innehåller den nya promemorian även tips för molntjänst leverantörer hur de bäst kan möta myndigheter som behöver bättre kontroll över tillgången till sin information.

Kvalitetssäkringen har gjorts av eSams rättsliga expertgrupp, expertgruppen i säkerhet och koordineringsgruppen för arkitektur. Beredning av promemorian har skett via eSams samordningsgrupp och publiceras inom kort på esamverka.se

---

Vägledning för chattbotar

eSams arbete med AI har bedrivits dels i ett generellt spår - samverkan för tillämpningar av AI - samt genom att förtydliga hur en organisation kan utveckla chattbotar. Det senare arbetet har resulterat i en [vägledning för bedömning och utveckling av chattbotar](#). De organisationer i eSam som har infört en chattbot, eller utfört ett förarbete på området, har bidragit med erfarenheter och konkreta exempel; Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Lantmäteriet, Tullverket och Trafikverket.

Vägledningen ger en tydlig beskrivning av vad en chattbot är, vilka steg en organisation kan ta i utvecklingsarbetet, vilka nyttor och effekter man kan förvänta sig av att införa en chattbot, erfarenheter och konkreta exempel från myndigheterna, frågor som bör ställas när en chattbot utvecklas – inklusive vilka krav man bör ställa vid införskaffande av en plattform samt rekommendationer.

Exempelsamling för AI-tillämpningar

I uppdraget *samverkan för tillämpningar av AI*, har en del av leveransen varit att synliggöra exempel på befintliga AI-relaterade initiativ, hos eSams medlemmar. Med utgångspunkten att ta ett så brett perspektiv på AI som möjligt och inkludera både tillämpningar i produktion, prototyper för utvärdering samt andra initiativ som är AI-relaterade, t.ex. juridiska bedömningar, gjordes en kartläggning. Exempelsamlingen, som

är ett dokument för eSams medlemmar, kan ge inspiration och kontaktvägar i tillämpningar som är intressanta för den egna myndigheten. Kartläggningen resulterade i 35 exempel på initiativ.

I kartläggningen kan vi t.ex se att:

- de flesta initiativen relaterar till analysverksamhet eller dokumenthantering och informationshantering,
- en tredjedel är av utforskande karaktär, t.ex. genom att ta fram en pilot,
- en tredjedel pågår just nu och
- att initiativen generellt håller en relativt låg grad av komplexitet vad gäller teknik, organisation och rättsliga förutsättningar.

[Kalendarium](#)

Nyhetsbrevet publiceras även på esamverka.se

Följ oss också på LinkedIn: [eSamverkansprogrammet \(eSam\)](#).

Det här nyhetsbrevet vänder sig till eSamverkans-programmets (eSams) medlemsorganisationer. Det distribueras till dig som ingår i något av våra forum eller har anmält att du vill prenumerera på det och du får gärna sprida det vidare till andra. Nyhetsbrevet kommer ut månadsvis, eller oftare vid behov.